

Arbeidsmarkt huisartsenzorg regio Drechtsteden, 2019/2020

De arbeidsmarkt van de Nederlandse huisartsenzorg staat onder druk. Maar wat zijn daarin de regionale verschillen? Het Nivel geeft inzicht in de arbeidsmarkt van de huisartsenzorg per Arbeidsmarkt Zorg en Welzijn (AZW-)regio, in een serie van in totaal 28 factsheets (één voor elke AWZ-regio). Elke regio kan op basis hiervan een eigen strategisch arbeidsmarktbeleid ontwikkelen, met als uiteindelijk doel om met elkaar de balans op de arbeidsmarkt van de huisartsenzorg te verbeteren.

De factsheets geven per regio een actueel beeld van:

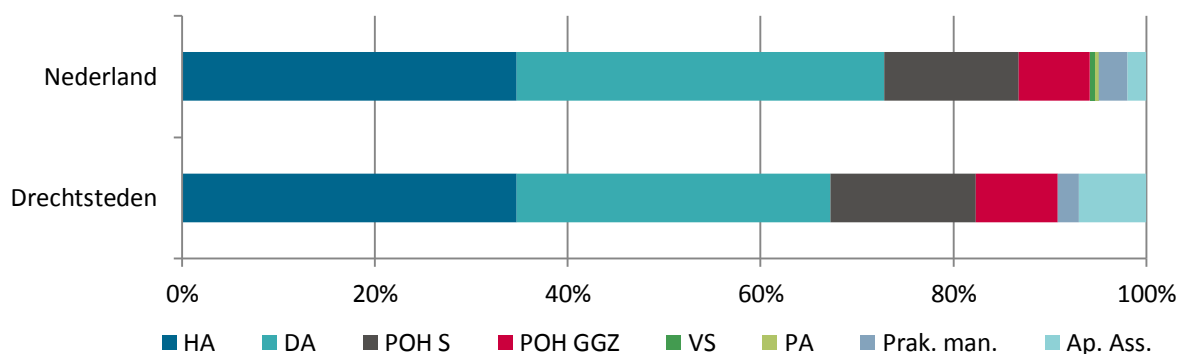
1. Capaciteit aan personeel in de huisartsenpraktijk (en daarmee het aanbod aan huisartsenzorg)
2. Opleidingscapaciteit in de huisartsenpraktijk
3. Vacatures en verwachte tekorten in de huisartsenpraktijk
4. Drukke in de huisartsenpraktijk
5. Oplossingsrichtingen en -maatregelen voor in de huisartsenpraktijk

Ten slotte geven we per regio een samenvatting.

1. Functies en capaciteit in de huisartsenpraktijk

In de regio Drechtsteden was in 2019/2020 in een gemiddelde huisartsenpraktijk 4 fte (fulltime equivalent) in de dagzorg werkzaam. Huisartsen (35%) en doktersassistenten (33%) hadden hierin het grootste aandeel. Het overige aandeel werd geleverd door ondersteunend personeel, zoals de praktijkondersteuner somatiek (POH S¹) (15%), de praktijkondersteuner geestelijke gezondheidszorg (POH GGZ²) (9%) en de praktijkmanager (2%). Drechtsteden verschilde qua personeelssamenstelling licht van de gemiddelde Nederlandse huisartsenpraktijk (zie figuur 1). In de regio Drechtsteden hadden apothekersassistenten een relatief groot aandeel in de capaciteit (7%), maar er waren geen praktijken met verpleegkundig specialisten (VS) of Physician Assistants (PA). Het aandeel doktersassistenten lag juist wat lager.

Figuur 1 Verdeling van de capaciteit in de huisartspraktijk (in fte) in 2019/2020, naar functie

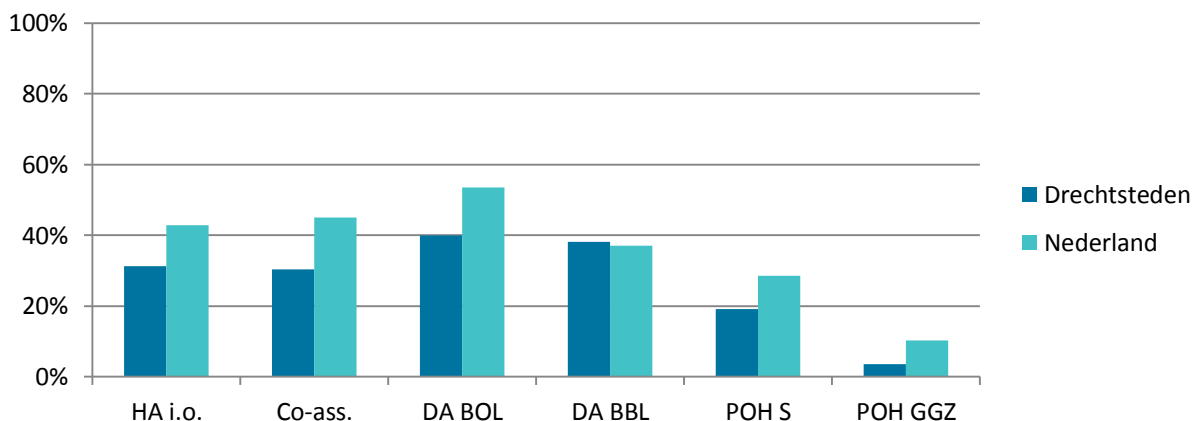
¹ In de vragenlijst uitgevraagd als: "POH- (somatiek / ouderenzorg / jeugd) / Praktijkverpleegkundige".

² In de vragenlijst uitgevraagd als: "POH-GGZ / SPV /Praktijkverpleegkundige GGZ / GGZ-medewerker".

2. Opleidingscapaciteit in de huisartsenpraktijk

In 2019/2020 had 31% van de praktijken in de regio Drechtsteden een opleidingsplaats voor de functie van huisarts, 40% voor de functie van doktersassistent (DA; beroepsopleidende leerweg, BOL), 38% voor de functie van doktersassistent (DA; beroepsbegeleidende leerweg, BBL) en 30% voor co-assistenten. Een (veel) kleiner aantal praktijken gaf aan een opleidingsplaats te hebben voor de POH S (19%) en POH GGZ (4%). Het percentage praktijken in de regio Drechtsteden met opleidingsplaatsen was voor verschillende functies (huisarts, co-assistent, DA BOL, POH S, POH GGZ) lager dan gemiddeld in Nederland (zie figuur 2).

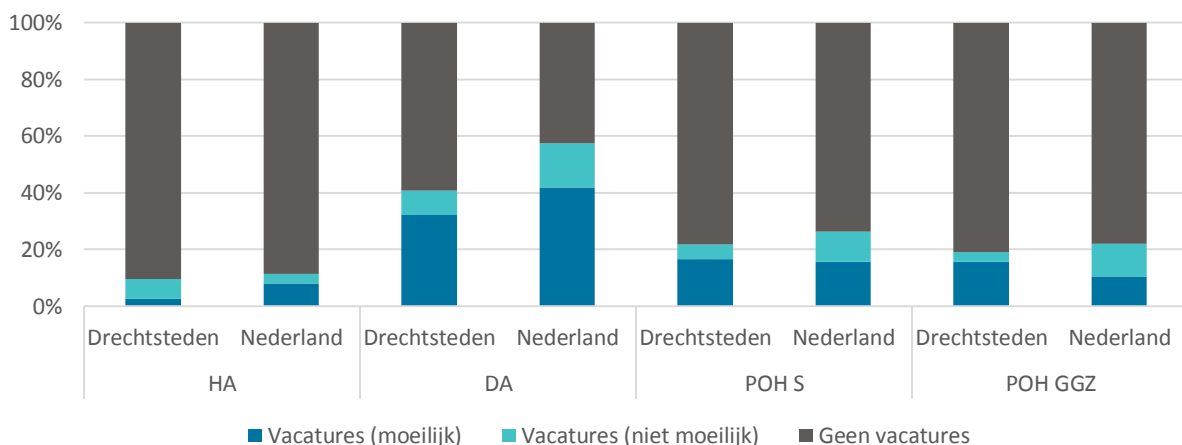
Figuur 2 Percentage huisartsenpraktijken dat opleidingsplaatsen had in 2019/2020, naar functie

3. Vacatures en verwachte tekorten in de huisartsenpraktijk

Een eerste indicator voor knelpunten op de arbeidsmarkt is het percentage praktijken dat in het afgelopen jaar vacatures had, en het percentage dat aangaf dat deze moeilijk vervulbaar waren. Beide staan gecombineerd in figuur 3. In Drechtsteden was het percentage praktijken dat een moeilijk vervulbare vacature had voor de functies huisartsen en doktersassistent lager dan gemiddeld in Nederland. Voor de functie POH GGZ gaven (iets) meer praktijken in de regio Drechtsteden aan moeilijk vervulbare vacatures te hebben gehad.

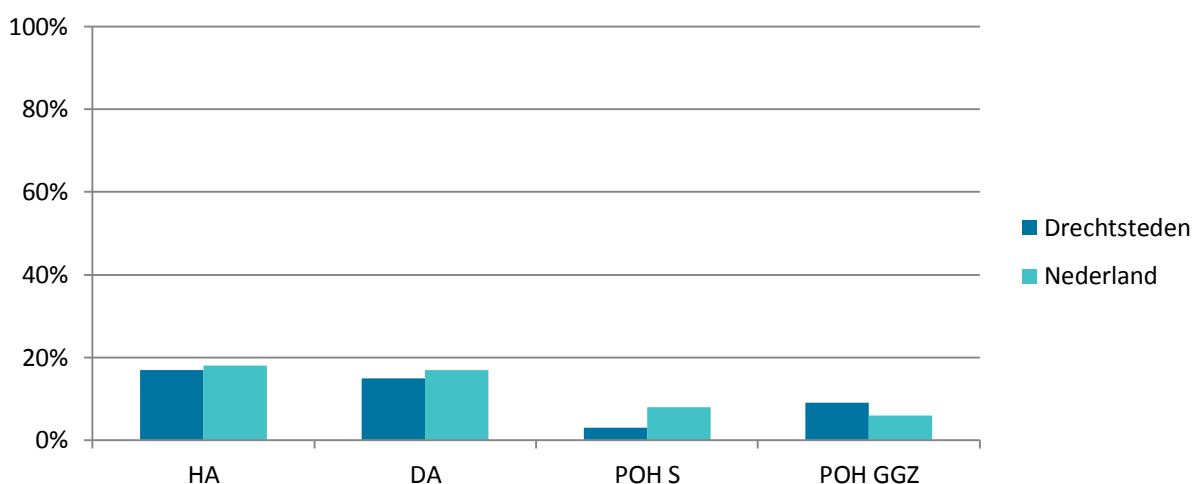
Figuur 3 Percentages huisartsenpraktijken dat in het afgelopen jaar, van onder naar boven, (1) vacatures had die moeilijk te vervullen waren, (2) vacatures had die niet moeilijk te vervullen waren, en (3) geen vacatures had, naar functie*

* Bij huisarts (HA) gaat het om de zelfstandig gevestigde huisarts, niet de HIDHA's of waarnemende huisartsen die in de praktijk werkzaam kunnen zijn.

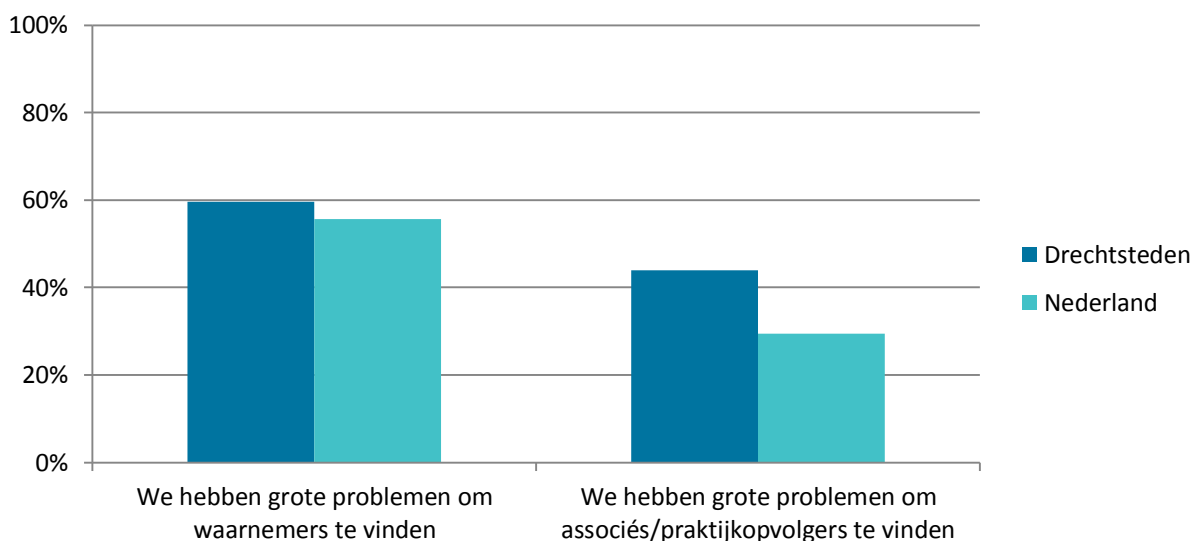
Een tweede indicator is het percentage praktijken dat (in 2019/2020) het komende jaar een groot tekort verwachtte. Voor Drechtsteden is te zien dat dit verschilde per functie (zie figuur 4). Het vaakst werd een groot tekort verwacht voor de functies huisarts en doktersassistent. Voor de functie POH S is het verwachte tekort het laagst, en ook lager dan gemiddeld in Nederland. Voor de andere functies was het percentage praktijken dat tekorten verwachtte in de regio Drechtsteden vergelijkbaar met het gemiddelde in Nederland.

Figuur 4 Percentage huisartsenpraktijken dat in 2019/2020 de komende 12 maanden een groot tekort verwachtte, naar functie

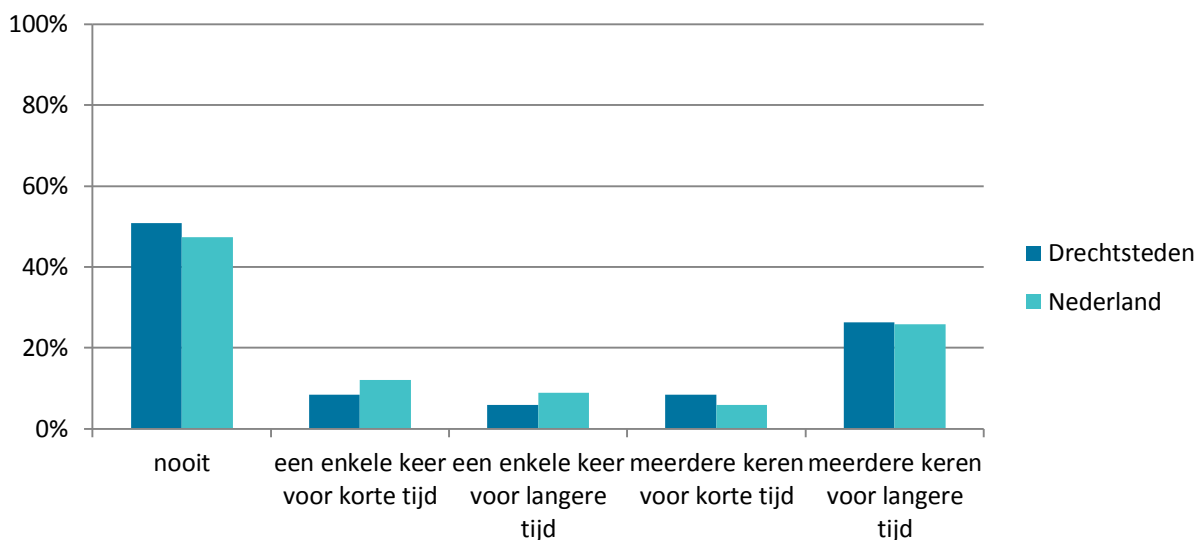
Een specifieke indicator vormen de problemen die praktijken ondervonden bij het vinden van waarnemers dan wel associés of praktijkopvolgers. In 2019/2020 gaf respectievelijk 60% en 44% van de praktijken in de regio Drechtsteden aan hiermee grote problemen te hebben. Vooral het tweede percentage ligt hoger dan bij de gemiddelde Nederlandse praktijk (zie figuur 5).

Figuur 5 Percentage huisartsenpraktijken dat aangaf grote problemen te hebben om associés/ praktijkopvolgers te vinden en percentage huisartsenpraktijken dat aangaf grote problemen te hebben om waarnemers te vinden

Als gevolg van personeelskrapte kan het voorkomen dat praktijken tijdelijk geen patiënten aannemen. In de regio Drechtsteden kwamen deze ‘patiëntenstops’ vanwege een tekort aan capaciteit in de afgelopen vijf jaar ongeveer even vaak voor als bij de gemiddelde Nederlandse huisartsenpraktijk. Als het voorkwam, dan was dat wel het vaakst meerdere keren voor langere tijd, vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde (figuur 6).

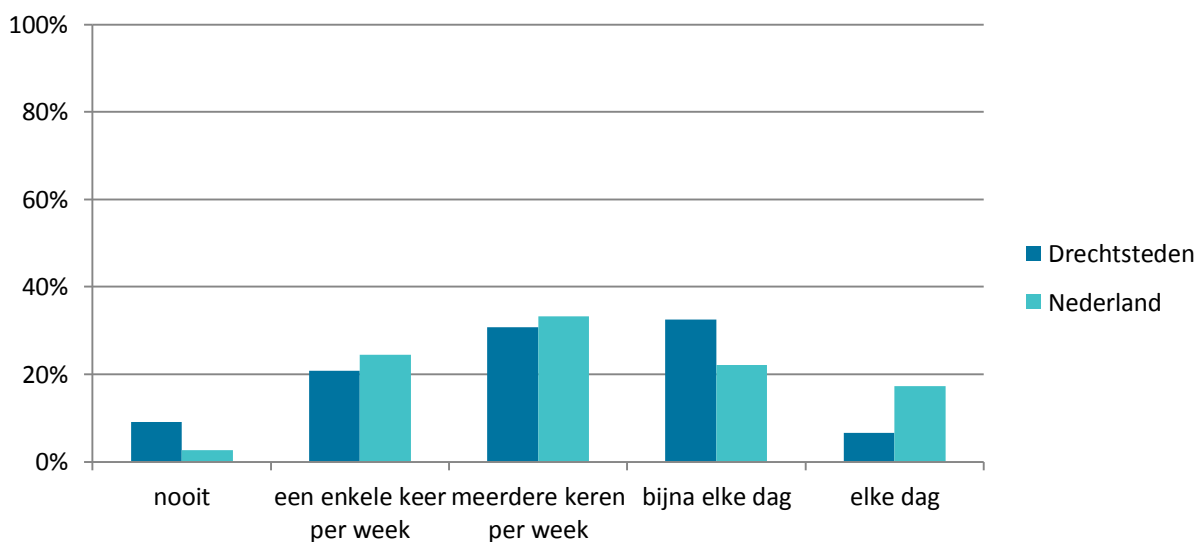
Figuur 6 Frequentie en duur waarmee in de afgelopen vijf jaar tijdelijk geen nieuwe patiënten konden worden aangenomen vanwege een tekort aan capaciteit

4. Drukke en werklast in de huisartsenpraktijk

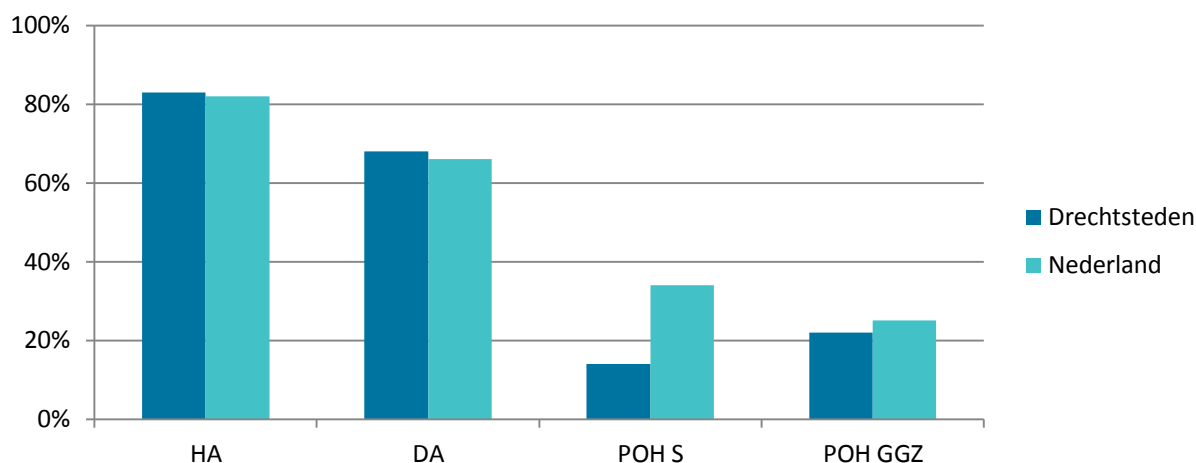
Drukke en werklast in de huisartsenpraktijk kan tot gevolg hebben dat het spreekuur uitloopt. In de praktijkenquête is gevraagd hoe vaak dit het geval was, per week en/of per dag. De situatie in de regio Drechtsteden verschilde in 2019/2020 met die van de gemiddelde Nederlandse praktijk (zie figuur 7). Dat het spreekuur door te hoge werkdruk uitliep kwam in relatief wat minder praktijken voor dan landelijk; maar als het voorkwam was dat wel relatief vaak bijna elke dag.

Figuur 7 Frequentie waarmee het spreekuur uitliep door grote drukte/hoge werklast

De ervaren werkdruk in de huisartsenpraktijk is in 2019/2020 ook rechtstreeks uitgevraagd. Op een 3-puntsschaal (lage/gemiddeld/hoge werkdruk) en per functie gaf 83% van de praktijken in Drechtsteden aan een hoge werkdruk te ervaren onder huisartsen. Dit is vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde, net als voor de doktersassistent (68%; zie figuur 8). Voor de functie POH S lag het percentage praktijken met hoge werkdruk op 14%, voor de POH GGZ op 22% in de regio Drechtsteden; voor de POH S ligt dit behoorlijk lager dan de gemiddelde huisartsenpraktijk.

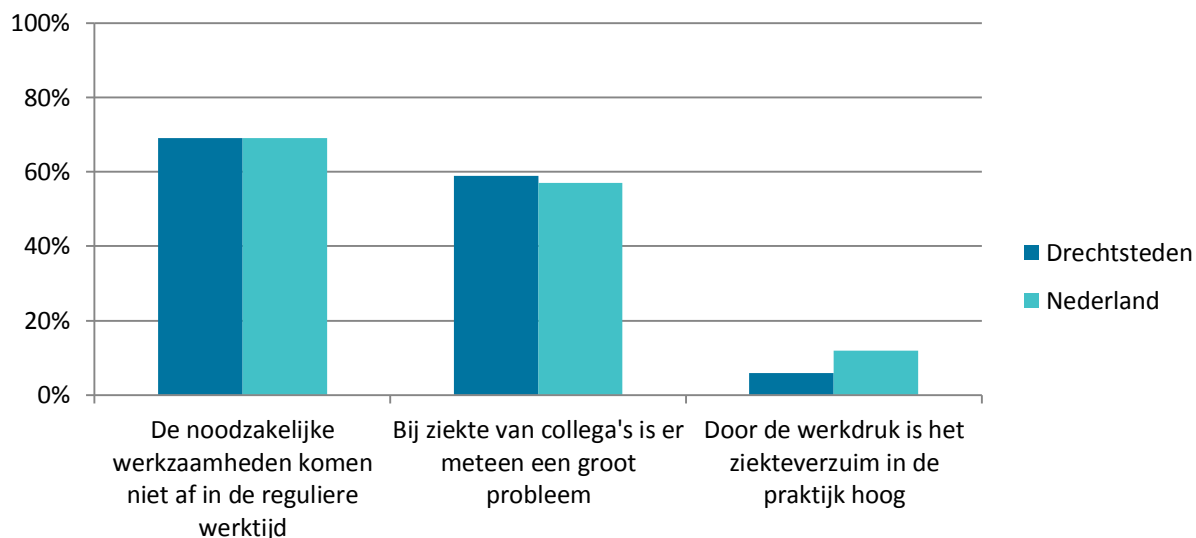
Figuur 8 Percentage praktijken dat aangaf een hoge werkdruk te ervaren, per functie*

* Bij huisarts (HA) gaat het om de zelfstandig gevestigde huisarts, niet de HIDHA's of waarnemende huisartsen die in de praktijk werkzaam kunnen zijn.

Een laatste indicator voor de ervaren werkdruk vormen de drie stellingen in figuur 9. In 2019/2020 was een meerderheid van de praktijken in de regio Drechtsteden het eens met de stelling dat de noodzakelijke werkzaamheden niet in de reguliere werktijd afkomen (69%), en dat bij ziekte van een collega meteen een groot probleem ontstaat (59%). Minder praktijken gaven aan dat door de werkdruk het ziekteverzuim hoog is. Praktijken in Drechtsteden beantwoordden deze stellingen vergelijkbaar als de gemiddelde Nederlandse praktijk. Alleen voor de laatste stelling lag het percentage relatief wat lager.

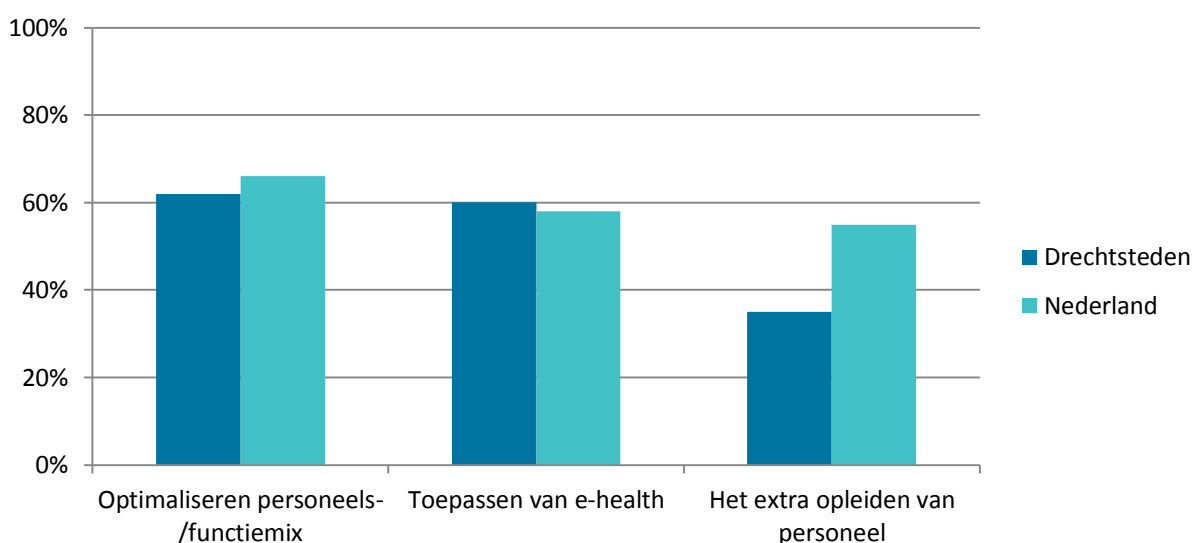
Figuur 9 Percentage huisartsenpraktijken dat het eens is met drie werklust-stellingen

5. Maatregelen die huisartsenpraktijken nemen

Gegeven de voorgaande knelpunten op de arbeidsmarkt en drukte in de praktijk, treffen huisartsenpraktijken in de regio Drechtsteden verschillende maatregelen om zich op (verdere) capaciteitsproblemen voor te bereiden. In 2019/2020 namen de meeste praktijken in Nederland drie typen maatregelen: het optimaliseren van de personeels-/functiemix, het toepassen van e-health en extra opleiden van personeel. In figuur 10 is te zien dat de inzet van de eerste twee maatregelen nauwelijks verschillen tussen Drechtsteden en Nederland. Wel was er een kleiner percentage van de praktijken in deze regio die extra opleiden van personeel als maatregel inzetten, vergeleken met Nederland.

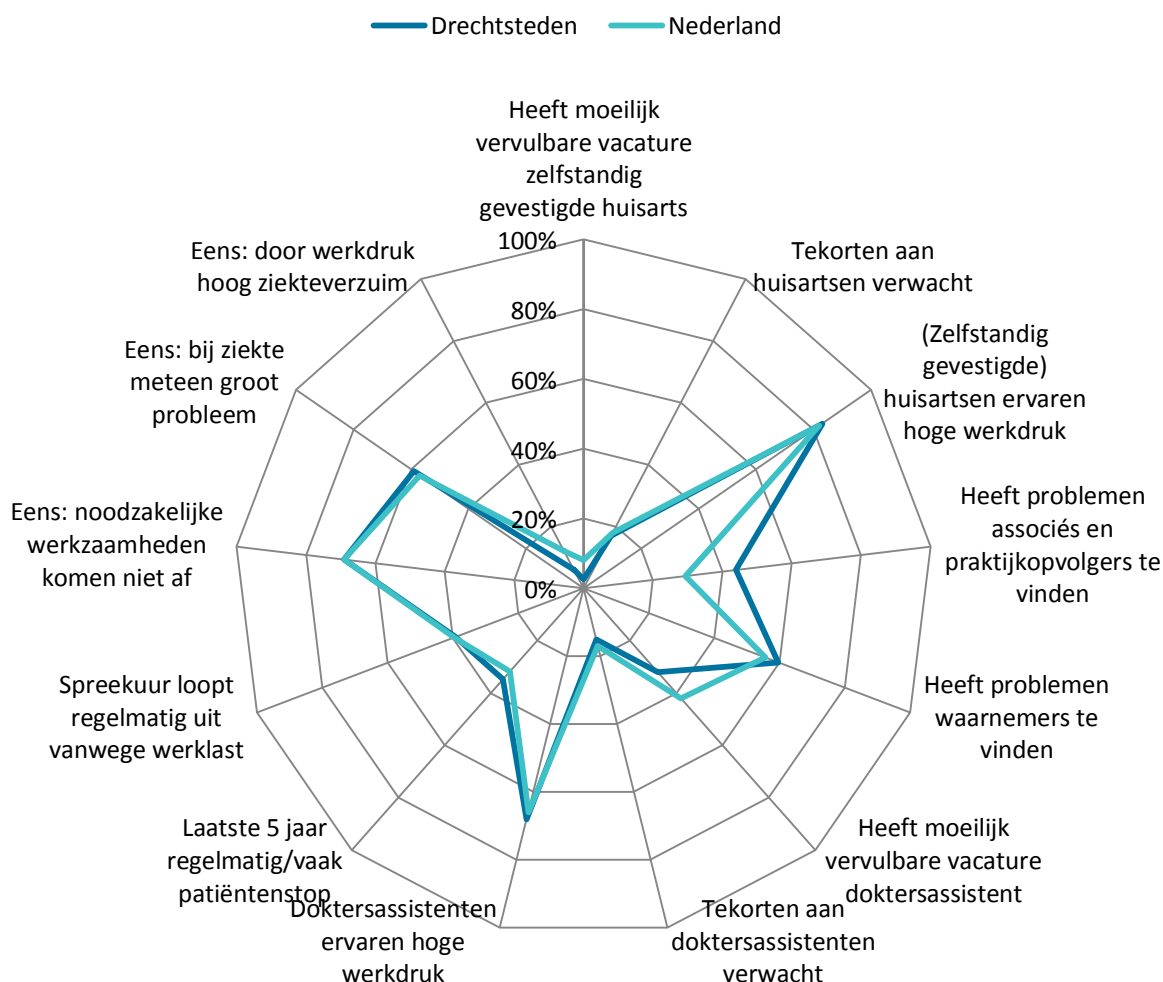
Figuur 10 Percentage huisartsenpraktijken dat voor de drie landelijk meest genomen maatregelen aangaf deze toe te passen ter voorbereiding op de toekomstige personeelsbehoefte

6. Samenvatting en conclusie

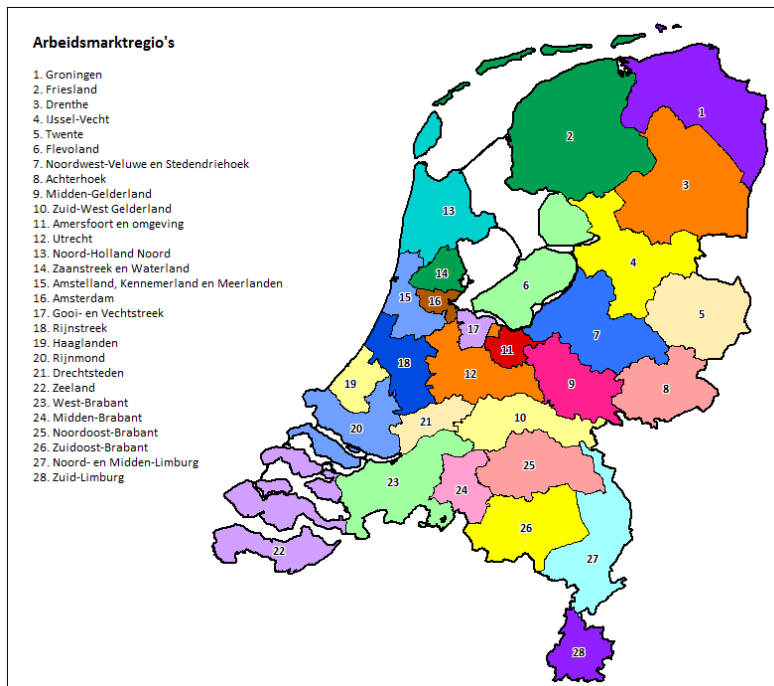
Vatten we de scores op 13 knelpunt- en drukte-indicatoren uit hoofdstuk 3 en 4 voor de regio Drechtsteden samen, en vergelijken we deze met het landelijke gemiddelde, dan laat figuur 11 zien hoe voor de regio het *overall*-beeld eruit ziet. Op veel indicatoren scoorden de praktijken in de Drechtsteden in 2019/2020 hetzelfde als landelijk gemiddeld. Wel werd in de regio Drechtsteden door praktijken relatief vaker aangegeven dat zij problemen hebben met het vinden van associés en praktijkopvolgers. Praktijken in de regio Drechtsteden gaven daarentegen iets minder vaak aan dat er door werkdruk een hoog ziekteverzuim is en dat ze moeilijk vervulbare vacatures hebben gehad voor zelfstandig gevestigde huisartsen en doktersassistenten.

Figuur 11 *Percentage huisartsenpraktijken dat in 2019/2020 aangaf met 13 verschillende arbeidsmarktknelpunten en drukte-indicatoren te maken te hebben; overall vergelijking van de regio Drechtsteden met Nederland gemiddeld*

Over het onderzoeksproject

De serie factsheets over de arbeidsmarkt van de huisartsenzorg per regio in 2019/2020 is gebaseerd op de gewogen resultaten van een webenquête die tussen juli 2019 en februari 2020 onder alle huisartspraktijken in Nederland is uitgezet (bijna 5.000 praktijken), verdeeld over de 28 AZW-regio's die Nederland telt. Bijna een derde van de praktijken (n=1.430, wat overeenkomt met 29%) heeft deze ingevuld. De respons in de regio Drechtsteden was 27% (n=32). De serie bestaat uit 28 aparte factsheets, één voor elke AZW-regio in Nederland. In de factsheet zijn telkens de cijfers met betrekking tot de AZW-regio gepresenteerd naast de landelijke cijfers.

Meer weten

U vindt deze publicatie en alle andere Nivel-publicaties op www.nivel.nl/publicaties.

Voor meer informatie over de Beroepenregistraties van het Nivel, ga naar: [Beroepenregistraties in de Gezondheidszorg](#) of e-mail naar balanshazorg@nivel.nl.

Meer informatie en factsheets over huisartsenzorg per regio

- Batenburg, R., Bosmans, M., Versteeg, S., Vis, E., Asten, B. van, Vandermeulen L., Kruis, L. van der. Balans in vraag en aanbod huisartsenzorg. Utrecht: Nivel, Prismant, 2018.
- Bosmans, M., Batenburg, R., Keuper, J. Een strategische arbeidsmarktverkenning van de huisartsenzorg in Oost-Nederland. Resultaten van de praktijkenquête 2019 en lokale vraag-aanbod prognoses. Utrecht: Nivel, 2020.

Titelgegevens van deze publicatie

De gegevens uit deze publicatie mogen met de volgende bronvermelding worden gebruikt:

Vis, E., Bosmans, M., Keuper, J., Batenburg, R. Arbeidsmarkt huisartsenzorg regio Drechtsteden, 2019/2020. Utrecht: Nivel, 2020.

Deze factsheet is mogelijk gemaakt en ondersteund door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en de Landelijke Huisartsen Vereniging (LHV).